

3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 31.10.2003. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text
5. Як Transparency International боровся з корупцією у 2023 році. Новини. URL: <https://www.transparency.org/en/news/how-transparency-international-fought-corruption-2023>
6. Двадцять керівних принципів боротьби з корупцією (резолюція (97) 24). URL: <https://www.coe.int/en/web/greco/home>
7. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173)
8. Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 27.01.1999 № ETS173 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-425-5-31>

ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ТА УРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сергієнко Анфіса Сергіївна

*старший викладач кафедри фундаментальних і галузевих юридичних
наук, уповноважена з питань запобігання та виявлення корупції,
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

Розвиток України як демократичної, соціальної, правової, незалежної держави, її європейська інтеграція вимагають від суспільства і національного законодавства адаптації правових норм до європейській і світових вимог, удосконалення і підвищення ефективності дії таких норм та упровадження результативних шляхів їх реалізації.

Національне антикорупційне законодавство України розвивається відповідно до вимог часу, з'являються нові категорії, поняття, визначення, процедури і механізми. Створюються нові антикорупційні органи (Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро, Державне бюро розслідувань, Вищий антикорупційний суд тощо), які за час свого існування доводять свою ефективність і необхідність.

Зважаючи на зазначені обставини і чинники, виникає необхідність приведення внутрішніх локальних нормативно-правових актів підприємств, установ, організацій у відповідність до чинних антикорупційних норм. І саме заклади вищої освіти у цьому процесі відіграють провідну роль, оскільки саме в них навчають і виховують покоління спеціалістів, фахівців, які мають розвивати існуючі державні стандарти, удосконалювати їх і працювати для відбудови незалежної, сильної і не корумпованої держави.

Хоча на державні заклади вищої освіти (далі – ЗВО) переважно не поширюються вимоги ст. 62 Закону України «Про запобігання корупції» [1], розробка та затвердження антикорупційної програми ЗВО є свідченням того, що у такому закладі розроблені антикорупційні процедури, існує антикорупційна етика і здійснюється ідентифікація та оцінка корупційних ризиків.

Досить поширеним, на нашу думку, є ризик виникнення конфлікту інтересів у діяльності працівників ЗВО. Закон України «Про запобігання корупції» не забороняє спільну роботу працівників освіти з близькими особами, але вимагає урегулювання конфлікту інтересів у разі його виникнення.

Хоча дія указанного закону (п. а ч. 2 ст. 3) і обов'язок урегулювання конфлікту інтересів (ст. 28) поширюється на посадових осіб юридичних осіб публічного права та їх заступників, тобто на керівників закладів вищої освіти і їх заступників, необхідність урегулювання конфлікту інтересів у діяльності інших працівників ЗВО є очевидною. Адже робота в умовах конфлікту інтересів є саме тим корупційним ризиком, якого потрібно уникати, особливо у бюджетній сфері.

Коли мова йде про урегулювання конфлікту інтересів і подолання цього корупційного ризику у діяльності керівників ЗВО, то окрім посадових обов'язків щодо безпосереднього управління діяльністю закладу вищої освіти, керівники ЗВО наділені також дискреційними повноваженнями. Виходом у даній ситуації може стати позбавлення керівника закладу вищої освіти дискреції його повноважень, тобто створення таких умов, за яких керівник буде позбавлений можливості обирати варіанти поведінки або варіанти рішень стосовно близьких осіб самостійно. Функцію прийняття рішень стосовно близьких до ректора осіб можна покласти на наглядову раду закладу вищої освіти [2, с. 254], яка створюється відповідно до статті 37 Закону України «Про вищу освіту» [3].

Що стосується інших працівників ЗВО, то процедуру урегулювання конфлікту інтересів можна закріпити у внутрішніх нормативно-правових актах, розроблених відповідно до чинного антикорупційного законодавства. Наприклад, розробити у закладі вищої освіти положення про запобігання та урегулювання конфлікту інтересів у діяльності працівників

ЗВО. У вказаному положенні зазначити перелік посадових осіб, на яких воно поширюється – керівник, заступники керівника, керівники структурних підрозділів, керівники інститутів, факультетів, завідувачі кафедр, працівники приймальної комісії, уповноважені з питань запобігання та виявлення корупції. Також у вказаному положенні варто:

- визначити види конфлікту інтересів, його складові;
- дати роз'яснення таких категорій як: приватний інтерес, службові повноваження особи, суперечність між приватним інтересом та службовими повноваженнями;
- викласти приблизний перелік позаслужбових стосунків, що можуть зумовлювати виникнення приватного інтересу (сімейні стосунки, особисті стосунки, дружні стосунки, тощо);
- викласти типові обставини та ситуації, що свідчать про наявність приватного інтересу чи зумовлюють його виникнення;
- окреслити права та обов'язки осіб, на яких поширюється дія положення;
- зазначити процедуру урегулювання конфлікту інтересів;
- описати заходи зовнішнього та самостійного урегулювання конфлікту інтересів.

Дане положення пропонується розробити із урахуванням особливостей і автономії закладу вищої освіти. Також з метою зниження імовірності виникнення корупційного ризику – конфлікту інтересів (реального або потенційного) у діяльності працівників ЗВО, уповноваженою особою з питань запобігання та виявлення корупції регулярно повинні проводитись семінари, вебінари, інші просвітницькі заходи для працівників, на яких вони можуть ознайомитися з антикорупційним законодавством, з локальними антикорупційними актами ЗВО, а також можуть взяти участь у розробленні антикорупційної політики закладу вищої освіти, долучитися до створення проєктів положень, порядків, інструкцій, антикорупційної програми шляхом громадського обговорення та внесення своїх пропозицій.

Таким чином, конфлікт інтересів (реальний або потенційний) у діяльності працівників закладів вищої освіти є корупційним ризиком, який можна виявити і показник якого можна мінімізувати завдяки затвердженню внутрішніх антикорупційних нормативно-правових документів, розробці та впровадженню дієвої внутрішньої антикорупційної політики закладу вищої освіти та ефективній роботі уповноважених з питань запобігання та виявлення корупції, спрямованої на інформування та навчання працівників ЗВО, формування у них культури доброчесності та нульової толерантності до корупції.

Література:

1. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. № 1700-VII.
2. Сергієнко А. С. Урегулювання конфлікту інтересів у діяльності керівників закладів вищої освіти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 3. С. 252–254.
3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. № 1556-VII.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-425-5-32>

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ КРАДІЖКАМ У КОРПОРАТИВНІЙ СФЕРІ ВЧИНЕНИМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Тимошук Владислав Сергійович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Шишлов Володимир Андрійович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Крадіжка – це кримінальне правопорушення, яке характеризується, як таємне викрадення майна пов'язане із незаконним оборотом чужого майна на користь винного або інших осіб, за ступенем соціальної небезпеки є менш небезпечне діяння, ніж розбій та грабіж.

Основою інформаційно-аналітичних заходів запобігання крадіжкам в умовах воєнного стану в Україні є результати кримінологічних та соціологічних досліджень, статистичні дані та інші джерела інформації, зокрема: повідомлення про злочин (в т.ч. і в медіа), матеріали кримінальних справ та дані отримані в ході оперативно-розшукових дій, зокрема, подання слідчого та органу внутрішніх справ яке містить рішення щодо виявлення та вжиття заходів з усунення умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень та покладає на посадових осіб обов'язок їх усунути [5, с. 136].

Узагальнення відповідної інформації сприяє не тільки визначенню стану злочинності, але й дослідженню питання ефективності застосування